

DÉLMAGYARORSZÁG

AZ MSZMP SZEGED VÁROSI BIZOTTSÁGÁNAK LAPJA

Változások kora

Acím nem egészen pontos: valamilyen szempontból minden kor nevezhető a változások korának. S egyáltalán: mi nevezhető kornak? Egy évszázad egy emberlét vagy egy speciális szempont alapján kiválasztott történelmi intervallum? S mi fontosabb: a periódus vagy a korszakhatár, az a döntő változás, ami az utókor számára cezurának bizonyul? Azért a nyakatekert elmélkedés, mert korszakhatárról szeretnék írni. Egy olyan gazdasági-társadalmi korszakváltásról, ami minőségi változást hoz életünkbe. Az extenzív gazdasági fejlődés máig alig megbontott gyakorlatán — talán — pont a most következő 2-3 esztendőben fogunk túllépní. Borzasztóan nehéz mindezt a kortárs szemével felmérni: legfeljebb a szándékok tiszták, a végeredményről azonban csak az idő dönhet.

Azért is nehéz erről beszélni, mert nem élünk jókedvű és bizakodó időkben. Az MSZMP legutóbbi kongresszusa csak az életszínvonal megőrzését tudta ígérni, ami a korábbi fellendüléshez képest szerény dolog volt — az azóta eltelt évek bizonyították, hogy mégis óriási erőfeszítéseket igényelt. Annál jobb, hogy elmondhatjuk, nagyjából tartani is sikerült. Csakhogy mindezt újból már nem lehet ígérni. Előre kell lépni, mert aki megáll, elmarad, Előrelépni, de hogyan? Az eszközökön folyik ma az elveiben már eldőlt, az eszközöket illetően még forrongó, hol a nyilvánosság előtt, hol a kulisszák mögött zajló vita.

Ma Magyarországon az a legfőbb kérdés: tudunk-e minőségében másként, jobban dolgozni? Létravezhető-e ez a horribilis változás az érdekeltségi rendszer szisztematikus összhangjával? Sikerül-e megszüntetve megőrizni ennek a társadalmi rendnek olyan, mára dogmává kövesedett értékeit, mint a teljes foglalkoztatottság, az egyenlő munkáért egyenlő bért elve? Sikerül-e megtisztítani ez utóbbit az egyenlődi mechanikus felfogásától, amelynek kártékony-sága, hatékonyságot fékező hatásai mára nyilvánvalóvá váltak? Sikerül-e a munkahelyhez való jogot visszaváltoztatni munkához való joggá? Tudnak-e egyértelmű mérceket állítani, akiknek ez a dolguk, s még inkább: el tudják-e fogadtatni ezeket?

Ennek a gazdaságnak a vezetői ma kénytelenek védőháló nélküli kötélben táncolni. Az irányításuk alá tartozó vállalatok egy része pedig évente huppan egyet a számára még meglévő hálóban, nem úti meg magát, nem is nagyon ijed meg, kényelmes tempóban visszakaszálódik a kötélre. S válluk meg, mi maunk is nem ív vagyunk-e? Hisz amikor irunk arról, hogy ötödével értékelődött le a munkánk a nemzetközi összehasonlításban, ennek az lenne a törvényszerű következménye, hogy ötödével kevesebbet tudunk elfogasztani. A mi életszínvonalunk mégis stagnál, vagy csökken egy kicsit, annyit azonban mégsem, hogy bőrünkre menően komolyan érzé-
nének ezeket a fenyegető számokat.

De lehet-e egvedül, pusztán a fölismert és méltánvölt közérdek ösztökélésére magatartást váltani? Hogy jár, aki nekiáll egvedül hajítani, aki megbizonyítja, hogy a normák lázák, a mérce alacsony van. Megutálják, kiközösítik, noha szóban és elvben mindenki bátorítja. S hogy jár a vállalat, szövetkezet, tévész, amelyeknek látványosan jobban megy, mint a többinek? Ugyanígy, csak még el is vonták eddig a nyereségét, mert elvenni csak onnan, lehet, ahol van valami.

Lemaradásunk nagy. Csak néhány közkeletű, bármelyik turistaútról visszaérkező ember által bizonyítható példa: a tőkés világban húzó iparágá vált az információtechnika és a szórakoztató elektronika. Egy videomagnó egy nyugatnémet munkás tíznapi kereset-
tebe kerül — ott. Nálunk — legális úton — 180 ezer forintba — ha lehet éppen kapni. Nálunk a színes televízió ára íoformán semmit sem csökkent, mióta egyáltalán gvártják és árulják. A tőkés világban a verseny következtében hónapok alatt felére-harmadára csökken egy-egy új technikai berendezés ára. Családok, sarki boltok használják azt a Commodore 64-es személyi számítógépet, amit nálunk a tévésznek ajánlgatnak 250 ezer forintért. Kinn 400 dollárba kerül.

Csakhogy ott a termelékenység is nagyobb, duplája háromszorosa a miénknek. Ott olyan munkával hamar beállhatna az ember a munkanélküliek sorába, amivel nálunk megbecsült törzsgárdatag lehet valaki. Aligha szükséges ehhez tisztázalékos munkanélküliség, a géemká, a hétvégi fusi-munka évek óta bizonyítva, hogy kétféle munkamó-
rál létezik ebben az országban. S a különbséget is rég fölismerték: az eltérő érdekeltségben keresendő.

A most fogalmazódó új szabályozók azt a feladatot hivatottak teljesíteni, hogy végre összhangba hoz-
zák a társadalom, a gazdálkodó egység és az egyen érdekeit. Akár dogmaként kezelt ideológiai kövületek, évtizedes szokások, araszoló óvatosság ellenében is. Ezt szolgálják rendszerükben és elemenként: legyen végre különbség a teljesítmény, a hasznos, a jó munka javára. Ezt célozza a jövedelemiszabályozás, ezt a hitelképességek elosztásának új rendje, a vállalatok irányításának új formái. Kicsit talán későn kerülnek nyilvánosságra: 1985-re ío részük már érvényes lesz, de még nem tudják mihez tartani magukat a vállalatok.

A kérdés még nyitott: mi valósul meg a rokonszenves elvekből a gyakorlatban? S erre a válasz nagymértékben attól függ sikerül-e a mostani szabályozóknak a társadalom legjobb erőit érdekeltté tenni a létfontosságú változásokban.

Tanács István

Iskolaavatalás „Új szín a palettán”

Tizenkét tantermes iskolát avatott fel szombaton Szarvason Kópeczi Béla művelődési miniszter. A 3. számú általános iskola új épületét a város felszabadulásának 40. évfordulóján vette birtokba a több mint félezer diák, s a negyven nevelő.

Az új iskola 45 millió forintba került, ebből tízmilliót a város lakói, vállalatai az „Egy nap az iskoláért” mozgalom keretében adtak az építésre. Korábban kilenc helyen, többnyire szükségteremben folyt a tanítás ebben a tanítézetben, amely a tanyai gyerekek körzeti iskolája. Az iskolaavatalási ünnepélyen a művelődési miniszter kitüntetések adott át az építőknek és a nevelőtestületnek.

Konténer-épületek

Újabb, konténerként szállítható épületek gyártását kezdi meg a 26. sz. Állami Építőipari Vállalat, amely már 1981-től foglalkozik ilyen épületek készítésével. Eddig 66, oktatási célokat szolgáló konténerépületet szállított Niagériába.

A már tetemes gyártási tapasztalatok felhasználásával most a korábbi modellt fejlesztették, tökéletesítették tovább. Lényegesen korszerűbb, sokoldalúbb — tanteremnek, orvosi rendelőknek, tanműhelynek, kiállítási helyiségnek, raktárnak, étteremnek, szállásnak egyaránt használható — gyorsan telepíthető típusot fejlesztettek ki.

Vegyüzem a kisteleki Áfésznél

Ha most betoppanna a Kistelek külterületén levő köiskolába egy régi diákja, alaposan meglepődne. Padok és táblák helyett gépeket, vegyszeres kannákat, műanyag flakonokat látna mindenütt. A kisteleki „Egy-ség” Áfész 3,5 millió forintját áldozta erre az új üzemre. Az épületet a régi gazdája, a termelőszövetkezet nem tudta kellőképpen kihasználni, így sikerült azt tőlük megvásárolni.

Mi készítette az áfészt arra, hogy itt, a szőlőtáblák között indítsa el vállalkozását?

Jobb helyre nem is tehetők volna, ugyanis vegyi üzemtől háromszáz méterre lehet a legközelebbi lakóépület, ez a biztonsági rendszabály — feleli Bischof József, az áfész elnöke. Az áfész elsődlegesen kereskedelemmel, vendéglátással foglalkozik, de egyre inkább bővíti ipari tevékenységét is. Régóta működik a vágóhid és a vadbőr-feldolgozó. A vegyi üzem beindulásával 1985-ben már összevételük negyedét nyereségük felét az iparból szeretnék megtermelni. A felújítással június elsejére készültek el, az itt dolgozó 6-8 ember már az idén 36 millióért képes létrehozni. Akadnak menet közben zökkenők is, mivel gyártmányaik zöme kis téleleekben eladható szezonális igényeket kielégítő termék. A kereskedelmi vál-

latok rendelései időszakonként hullámzóak, ezeket a változásokat csak egy gyorsan alkalmazkodó, rugalmas szervezet tudja követni. Túl sok adminisztrációt nem bír el egy ekkora vállalkozás. Ezzel magyarázható, hogy október elsejétől az áfész szakcsoportként üzemelteti új létesítményét.

A szakcsoport elnöke Baranyi György, aki 1983 májusában a szegedi lakása kertjében levő, célszerűen alakított garázsban egy-két segítőjével megalkotta a vegyi szakcsoport első termékét, a stencilfestéket. 1983-ban 4,5 millió, 1984-ben már 8 millió forint értéket állítottak elő. A meglévő és születendő cikkeik egytől egyig hiányt pótolnak, importot helyettesítenek. A termékcsaládnak a BAK márkanévet választották, importot helyettesítenek. A termékcsaládnak a BAK márkanévet választották, importot helyettesítenek.

Időközben kinőtték a garázsépületet, s mivel a kisteleki építkezés még javában tartott, vásároltak Röszkén egy tanyát. Most két telephelyük is van, gyártmányaikat megfelelően csoportosíthatják e két helyszín között. Jövőre a dolgozók létszáma 20-22 fő lesz. A szakcsoportnak a tagjait csak akkor kell foglalkoztatnia, ha van megrendelés, munka, de akkor éjjel-nappal, hétköznap és ünnepnap is. Mindent akkor kell csinálni, amikor a ve-

vők szüksége van a cikkekre. Bőrolajozóból, amely valódi bőrből készült ruhák és használati tárgyak ápolására szolgál, az idén száz-húsz ezer darabot készítenek. Már kapható az üzletekben a hat színű, palettás elrendezésű tempera, amely száradás után lemoshatatlan. Falfestékek színezésére is alkalmas. A Somax olajozó és hajtölánkenő a korrózióvédő cikkeik első hírnökei, de év végére megjelenik az aerosolos szigetelő-lakk is. A lakkréteg nedves, vegyszerzős környezetben is megvédi a berendezéseket, elektromos hálózatokat.

Jövő évi tervük, hogy termékeik körét tovább bővítsék. A most felsoroltak jó részére már van engedélyük, a szükséges alapanyagokat megrendelték. Tavaszra megjelenik a „Topi” folyékony vászoncipőtisztító, a gyerekek mesenyomdájához is használható, 4 színben kapható bélyegzőpárna, a ruhajelző tinta. Szívesen fogadják az újítók ötleteit, tulajdányait — hátha abból születnek meg a legújabb termékek. Az Országos Tervhivatali acélgömbök tartják, ennek a korrózióvédelmére próbálták ki a szakcsoport szigetelő-lakkját. Ha nem bíztak volna a szerükben, aligha kockáztatták volna, hogy egy ilyen fontos közintézmény esetleg miattuk dőljön romba. T. Sz. I.

Kommunista műszakok

A város dolgozóinak összefogását példázza az a nagyszabású akció, amelyben a gyárak, üzemek, vállalatok kollektívái mellett az ipari szövetkezetek tagjai is részt vettek: kommunista műszakokat tartottak városszerte. A szombati munkabér összegét részben a városi műjépgyára építésének számlájára fizetik be, részben pedig a munkahelyek szociálpolitikai, művelődési és sportcéljaira használják fel. A városgazdálkodási vállalatnál szervezett kommunista műszakok keretében épül újjá jövő év április 4-ére az újszegedi Kállay-liget, a város munkásmozgalmi emlékhelye is. Képösszeállításunk — melyet Nagy László fotóriporter készített — a szombati kommunista műszakokban dolgozókról készült

